



O autorze

Jan Parandowski urodził się w **1895 r.** we Lwowie, zmarł w **1978 r.** w Warszawie. Był **prozaikiem, eseistą i tłumaczem**. Ukończył gimnazjum klasyczne we Lwowie, studiował nauki humanistyczne (filologię klasyczną, archeologię, historię sztuki) na Uniwersytecie Lwowskim. W latach 1924–26 odbył podróże badawcze do Francji, Grecji i Włoch. W 1929 r. zamieszkał w Warszawie, gdzie był m.in. redaktorem działu literackiego Polskiego Radia. W stolicy spędził również lata okupacji niemieckiej i brał udział w konspiracyjnym życiu kulturalnym. Po wojnie objął katedrę kultury antycznej, a potem literatury porównawczej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jako długoletni prezes polskiego Pen Clubu (międzynarodowego stowarzyszenia pisarzy) reprezentował naszą literaturę na wielu światowych kongresach.

Był znawcą i miłośnikiem kultury greckiej i rzymskiej, w całej swej twórczości zajmował się popularyzacją i artystycznym przetwarzaniem motywów antyku. W starożytności poszukiwał wzorów ładu i harmonii, godzących naturę z kulturą i życie ze sztuką. Główny trzon twórczości Parandowskiego to pogranicze prozy fabularnej i eseju. Największą poczytność zyskały utwory upowszechniające wiedzę o antyku. Wydana w 1924 r. i wielokrotnie wznawiana **Mitologia** od kilkadziesiątu lat jest dla młodzieży polskiej źródłem wiedzy o wierzeniach



O autorze

starożytnych Greków i Rzymian. Do młodego czytelnika adresowane są też adaptacje obu eposów homeryckich: *Wojna trojańska* i *Przygody Odyseusza*.

Inne utwory:

powieści: *Dysk olimpijski*, *Niebo w płomieniach*, *Powrót do życia*, *Zegar słoneczny*

tłumaczenia: *Homer*, *Odyseja*, *Cezar*, *O wojnie domowej*, *Einhard*, *Życie Karola Wielkiego*

eseje: *Eros na Olimpie*, *Alchemia słowa*

biografie zbeletryzowane: *Król życia* (o postaci Oscara Wilde'a), *Petrarka*

dramat: *Medea*.

Geneza

Przekład prozą *Odysei* Homera J. Parandowski wydał w 1953 r. Kilkanaście lat wcześniej, w 1935 r., na podstawie *Odysei* Homera napisał utwór *Przygody Odyseusza*, który nie jest wiernym tłumaczeniem, lecz adaptacją wielkiego eposu.



Plan wydarzeń

I Tutaczka Odyseusza

1. Wypłynięcie dwunastu okrętów Odyseusza po zakończeniu wojny trojańskiej.
2. Śmierć 72 żeglarzy w starciu z Kikonami.
3. Skosztowanie przez dwóch żeglarzy ziela lotosu w kraju Lotofagów.
4. Dotarcie do wyspy Kiklopów:
 - a) spotkanie ze strasznym Polifemem w jego pieczarze,
 - b) oślepienie Polifema przez Odysa przedstawiającego się jako Nikt,
 - c) sprytnie wymknięcie się Odysa i jego ludzi z pieczary okrutnego Kiklopa,
 - d) klątwa oślepionego Polifema i modlitwa do ojca Posejdona o ukaranie Odysa.
5. Pobyt na wyspie króla wiatrów:
 - a) podarowanie Odysowi przez Eola worka z wiatrami,
 - b) wyruszenie w dalszą drogę po miesiącu spędzonym na Eolii.
6. Rozwiązanie przez chciwych towarzyszy worka z gwałtownymi wiatrami i powrót okrętów do Eolii.
7. Przyplłynięcie do ziemi Lestrygonów:



Plan wydarzeń

- a) pojawienie się stada krwiożerczych ludożerców, Lestrygonów,
- b) zasypanie okrętów Odysa gradem głazów,
- c) zniszczenie jedenastu statków.

8. Poznanie złośliwej boginki Kirke:

- a) odpoczynek i posiłek na brzegu nieznanej wyspy,
- b) udanie się oddziału Eurylocha w głąb wyspy,
- c) zamienienie przez Kirke przyjaciół Odysa w świnie,
- d) pokonanie złośliwej córki Słońca przez Odysa,
- e) opuszczenie po rocznym pobycie wyspy Kirke.

9. Udanie się do krainy Kimerejczyków:

- a) zorganizowanie libacji dla zmarłych,
- b) przepowiednie i rady Tejrezjasza,
- c) rozmowa Odyseusza ze zmarłą matką.

10. Ponowna wizyta u czarodziejki Kirke, wysłuchanie rad bogini.

11. Szczęśliwe przepłynięcie obok wyspy Syren dzięki fortelowi Odysa.

12. Trudna przeprawa między Skyllą a Charybdą. Porwanie z pokładu sześciu ludzi przez Charybdę.

13. Dotarcie do wyspy boga Słońca –Trynakkii:



- a) odpoczynek strudzonych żeglarzy,
 - b) zabicie kilku wołów należących do boga Słońca.
- 14.** Wyplłynięcie w morze:
- c) zesłanie wichury i burzy przez mściwego boga Słońce,
 - d) zniszczenie okrętu,
 - e) utonięcie towarzyszy Odysa.
- 15.** Kolejna przeprawa między Skyllą a Charybdą.
- 16.** Wieloletni pobyt Odysa u boginki Kalipso:
- a) ugoszczenie króla Itaki,
 - b) zakochanie się boginki w swoim gościu,
 - c) tęsknota Odysa za Itaką,
 - d) zbudowanie statku przez bohatera.
- 17.** Opuszczenie gościnnej wysp Oigiii:
- a) zesłanie przez gniewnego Posejdona gwałtownych wiatrów,
 - b) zniszczenie statku Odysa,
 - c) pomoc ze strony boginki Leukotei,
 - d) walka z morskim żywiołem przy skalistym brzegu.
- 18.** Przybycie do ziemi Feaków:
- a) spotkanie z królewską córką Nauzyką,
 - b) wejście do miasta,
 - c) gościna w pałacu króla Alkinoosa,
 - d) zorganizowanie igrzysk przez króla,
 - e) ofiarowanie Odysowi łodzi z załogą.



Plan wydarzeń

19. Przybytnięcie Odysa do rodzinnej ziemi:
- a) pomoc ze strony Ateny,
 - b) pobyt w chacie Eumajosa,
 - c) wzruszające spotkanie z synem Telemachem.

II W rodzinnej Itace

1. Oczekiwanie najbliższych na powrót Odysa.
2. Zabiegi księżąt w celu zdobycia ręki Penelopy.
3. Zamieszkanie zalotników królowej w zamku Odysa.
4. Przybycie do Telemacha bogini Ateny pod postacią Mentesa.
5. Zorganizowanie wiecu ludowego przez syna Odysa i oskarżenie zalotników.
6. Udanie się Telemacha do Nestora i Menelaosa w celu pozyskania informacji o ojcu.
7. Powrót młodzieńca i spotkanie z ojcem w chacie Eumajosa.
8. Wspólny plan ojca i syna na ukaranie zalotników.
9. Przybycie Odysa zamienionego w żebraka do zamku królewskiego.
10. Zorganizowanie turnieju na zamku króla Itaki.
11. Zwycięstwo w turnieju i zabicie przez syna



Laertesa wszystkich zalotników.

12. Spotkanie Odysa z żoną.
13. Odwiedziny u starego ojca.
14. Walka z krewnymi zamordowanych zalotników.
15. Interwencja Ateny i zakończenie sporu.

Streszczenie

Rozdział:

OPUSZCZENIE TROJ

Od Kikonów do Kiklopów

Po zakończeniu trwającej dziesięć lat wojny trojańskiej Grecy z radością szykowali się do powrotu do domu. Ładowali łupy wojenne, ściskali się na pożegnanie i z zadumą spoglądali na równinę trojańską, na której spędzili tyle lat. Na morzu rozwinął żagle oddział składający się z **12 okrętów należących do Odysusa, króla Itaki.**

NA ZIEMI KIKONÓW

W samym początku zły los stanął mu w poprzek drogi (s. 9). Wicher zapędził statki

Odysa ku trackim wybrzeżom, do krainy zamieszkaney przez Kikonów. **Król Itaki wraz z wojskiem wpadł zniemacka do miasta Ismaros i zrabował je.** Żeglarze, nie słuchając Odysa nakazującego im



odwrót, zostali na brzegu, wyprawili sobie ucztę, po czym zasnęli. Nad ranem zostali napadnięci przez Kikonów przybyłych tubylcom z pomocą. W czasie bitwy Odyseusz stracił 72 ludzi, po sześciu z każdego okrętu.

W KRAJU LOTOFAGÓW

Statki wypłynęły na morze, które było niespokojne, wiał silny wiatr i panowała gęsta mgła. Po dwóch dniach odpoczynku w przystani Grecy płynęli na południowy zachód. Nieprzyjazne wiatry miały nimi przez dziesięć dni, w końcu Odyseusz i jego towarzysze przybyli do nieznannej krainy. Zrobili zapas wody i przygotowali posiłek. Odys wysłał dwóch ludzi, by rozpoznali teren, pozostałym nie pozwolił się oddalać. **Wysłannicy spotkali rdzennych mieszkańców wyspy i zostali przez nich nakarmieni lotosem, zieleń niezwykle i niebezpiecznym.** Kto go spróbował, tracił pamięć i pragnął już tylko na zawsze pozostać w kraju **Lotofagów, czyli ludzi jedzących lotosy.** Król Itaki związał i przykuł do ławy wioślarskiej dwóch towarzyszy, którzy skoszowali lotosu, i popłynął dalej.

DOTARCIE DO PIĘKNEJ WYSPY

Przybyli do nieznannej wyspy, na której były piękne łąki i gaje, a ponieważ na wzgórzach biegały niezrażone widokiem ludzi kozy, towarzysze Odyseusza upolowali kilka z nich i najedli się wreszcie do syta. **Król Itaki ujrzał ze szczytu góry znajdującą się nieopodal kolejną wyspę.** Po unoszącym się dymie wnioskował, że